

NAUJUŲ METŲ ANGOJE

Juozas Žygas

Kuomet laikrodžio rodyklė artės prie 12-tos valandos, tuomet skambės varpai, padangė nušvies raketos ir pokšės šampano bonkų kamščiai. Vieni kitus sveikins, glamonės ir laimės linkės. Taip tęsiasi metai iš metų, bet ar nuo to mes esame bent kiek laimingesni – tai būtų sunku atsakyti. Jeigu galėtume iš visatos tolimų distancijų į Žemę pažiūrėti, negalėtume suprasti, kas Žemėje atsitiko. Kadangi astronominiai jokio pasikeitimo neįvyko. Tai tik sutarta data, kuomet Žemė apkeliauja apie Saulės rutulį. Nors niekas nežino, nuo kurio taško Žemė tą kelionę pradėjo. Taip pat ne visai žmonijai, ateinantieji metai bus 1996-tieji. Nors oficialiai beveik visame pasaulyje yra naudojamas vienas kalendorius. Tačiau žydai, ortodoksai, mahometonai, kiniečiai ir daugelis kitų, turi savus ir visai skirtingus kalendrijus.

Artėjant Naujiesiems metams, įvairūs aiškiečiai ir tie, kurie neva stebi planetų ir žvaigždžių judėjimą, pranašauja ateitį. Tik tos jų pranašystės yra pasakomos bendrais žodžiais, kad būtų galima įvairiai jas aiškinti. Kas ateityje bus, yra sunku numatyti. Nebent pradėsime apie Lietuvą kalbėti, tai padėtis yra aiškesnė. Tereikia tik premjero Adolfo Šleževičiaus pasiklausti, tai sužinosime, kad gyvenimas pastoviai gerėja. Tik nepasakyta ar tiems, kurie yra apsvogę, ar ir tiems, kurie yra apvogti? O gaunami laišakai visai ką kita sako! Bet nereikia nusiminti ir su viltimi į ateitį žiūrėti. Nes valdžios ateina ir praeina, o tauta, nors ir nusikurdusi, bet vis tiek išlieka!

Kadangi aiškiečiai nepapraktuoja, tad ir ateities nepradėsiu spėlioti. Geriau peržvelkime tai, kas praėjusiais metais įvyko. Žinodami, kuria linkme gyvenimas ejo, galbūt galėsime geriau suprasti, kuria linkme jis eis. 1995 m. jau galime vadinti praėjusiais metais. Dabar į juos galime jau maždaug iš laiko perspektyvos pažvelgti. Dabar Lietuvoje yra dvi didžiausios problemos: tai mafijos valdoma ekonomija ir nusikaltimai. Faktų į vilną nevyniojant, yra daugiau negu aišku, kad valdžios žmonės yra tiek į mafiją, tiek ir į organizuotą nusikalstamumą giliai įsivėle. Visa tai, kas yra dėl akių daroma, tai tik žodžių srautas.

Kol bus dabartinė padėtis, tai užsienio investicijos irgi tebus tik žodžiai. Dėl įstatymų nepalankumo ir didelės biurokratijos Lietuva yra ekonominiame išvystymui nepalankių valstybių sąraše. Tad žymesnių investicijų bent ateinančiais metais ne-

reikėtų tikėtis. Reikėtų manyti, kad geriausia proga pritraukti užsienio kapitalą, jau yra pražiopsota. Tuojaus po Lietuvos "De facto" pripažinimo buvo gana didelis užsieniečių susidomėjimas, ir Lietuvoje buvo manoma, kad bus galimybė tapti – Europos Hong Kongu. Bet dabar tos svajonės – lyg dūmai išnyko. Išsprogdinus "Lietuvos ryto" redakcijos pastatą ir Šventojoje žuvų perdirbimo įmonę, apie kokias nors investicijas, nebektų nė svajoti. Tie sprogdinimai įrodė, kad valdžia padėties nekontroliuoja. Naujų Metų linkėjimas ir vizija būtų, kad prie vairo atsirastų žmonės, kurie paimtų jautį už ragų. Nes dabartiniai įrodė, kad jie to nesugeba. Kuomet žmonės pradės suprasti, kad kepti karveliai iš dangaus nekrenta ir nustos laukę išmaldų, bet patys pradės daugiau ir geriau gaminti, tuomet prasidės ir iš duobės lipimas. Baigdamas noriu visiems "Dirvos" skaitytojams palinkėti sveikų metų. O Lietuvoje esantiems – matyti žydinčios Lietuvos viziją ir savo darbu jos siekti.

PRAŠYMAS PRIIMTI Į EUROPOS SĄJUNGĄ

Eivys Radvila

Praėjusią savaitę Lietuva oficialiai įteikė prašymą priimti ją į Europos sąjungą. Šis žingsnis laikomas labai reikšmingu tolimesnei šalies raidai, todėl Lietuvoje nestinga įvairiausių vertinimų. Vieni mano, kad savo svarba jis prilygsta kovo 11-osios aktui, o kitų nuomone, tai savanoriškas Lietuvos nepriklausomybės atsisakymas, panašus į 1569 metais Liubline pasirašytą sąjungos sutartį su lenkais.

Prašymą Lietuva įteikė prieš pat prasidedant ES vadovų susitikimui Madride. Jau antrą kartą jame dalyvaavo tos Vidurio Europos ir Baltijos valstybės, kurios yra pareiškę norą prisijungti prie ES. Lietuvos prezidentas A. Brazauskas pareiškė tikįs, kad pilną ES narę Lietuva taps iki 2000 metų.

Madride priimti sprendimai Lietuvai ir kitoms Baltijos valstybėms vertinami kaip gan palankūs. Prieš pra-

sidedant viršūnių susitikimui, narystės ES siekiančios valstybės buvo pareiškę pageidavimą, kad jame būtų priimtas sprendimas pradėti derybas dėl įsijungimo ne vėliau, kaip praėjus pusmečiui po ES tarpvyriausybės konferencijos. Ji prasidės kitų metų kovo pabaigoje Turine (Italija).

Kaip vėliau paaiškėjo, tokia įvykių raida nebuvo patenkinta Vokietija. Ji norėjo, kad būtų priimtas sprendimas derybas dėl narystės ES pirmausia pradėti su jos kaimynėmis – Čekija, Lenkija, Vengrija. Vokietijos nuomone, Baltijos šalys yra arti Rusijos, todėl gali kilti sunkumų, kai tapę ES narėmis, jos ims reikalauti ir saugumo garantijų. Slovakija dabar esanti perdėm nedemokratiška, Rumunijoje ir Bulgarijoje prasta ekonominė padėtis, o Slovėnija nesutaria su Italija.

Tačiau Prancūzijos ir (Nukelta į 7 psl.)

Šiuo "Dirvos" numeriu užbaigiame 1995 metus. Kitas "Dirvos" numeris išeis sausio 11 dieną. Linkime visiems mūsų skaitytojams, rėmėjams ir talkininkams laimingų, dosnių ir kūrybingų Naujųjų 1996-ųjų metų.

"Dirvos" redakcija

Girdėta iš Vilniaus

• **LIETUVA DAR ŠIAME ŠIMTMETyje TIKISI TAPTI ES NARE.** Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas tikisi, kad iki 2000-ųjų metų Lietuva bus priimta į Europos Sąjungą. Tokią išvadą jis padarė po Madride įvykusio Europos sąjungos šalių bei vyriausybės vadovų susitikimo.

• **PAKEITUS KONSTITUCIJĄ, LIETUVOS ŽEMĘ IŠGRAIBSTYS UŽSIENIEČIAI.** Kai Lietuvos Seimas pakeis Konstitucijos 47 straipsnį ir leis užsieniečiams mūsų šalyje įsigyti žemės sklypų, šiuo valstybės turtu bus spekuliuojama, o nemaža Lietuvos teritorijos dalis priklausys ne Respublikos gyventojams, – buvo teigiama Vilniaus universitete vykusioje tarptautinėje konferencijoje "Lietuvos integracijos į Europos Sąjungą strategija".

Kalbėdamas forume, Lietuvos mokslų akademijos narys Antanas Buračas pabrėžė žiną, kad jau dabar Vilniaus ir Kauno priemiesčiuose išpirkti dideli žemės plotai, kurių savininkai laukia leidimo parduoti šiuos sklypus užsieniečiams.

Jo teigimu, "Lietuvos stojimo į Europą greitis ribojamas ne tiek teisinių standartų, kiek natūralių verslo problemų". Mat Europos Sąjungos reikalavimus atitinkanti teisinė valstybės sistema gins tik stambių ir turtingų firmų interesus, o tai gali sukelti socialinį konfliktą. Akademikas mano, kad ES priklausančios didelės valstybės kovoja už rinkas, o "mums svarbiausia išgyventi, sukurti socialinę piliečių gerovę".

• **"KAS YRA KAS LIETUVOJE": 10.000 BIOGRAFIJŲ.** Savaite prieš Kalėdas Lietuvos didžiųjų miestų knygynuose bus pradėdamos parduoti biografijų žinybos "Kas yra kas Lietuvoje", kurį parengė Kauno firma "Neolitas". Leidinyje, kaip teigia jo rengėjai, surinkti duomenis apie maždaug dešimt tūkstančių žymiausių, įtakingiausių bei nusipelnusių Lietuvos žmonių. Pateiktos trumpos jų biografijos, žinios apie kūrybą ar veiklą, nurodyti reikšmingiausi darbai. Pirmoji tokio pobūdžio lietuviška enciklopedinė knyga spausdinta Suomijoje.

• **VIDAUS REIKALŲ MINISTRAS PRIPAŽINO, KAD ŠALYJE NESAUGU.** Vidaus reikalų ministras Romasis Vaitekūnas kolegijos posėdyje konstatavo, kad blogas teisėsaugininkų darbas neigiamai atsiliepė Lietuvos žmonių saugumui ir tvarkai šalyje. Kriminogeninė situacija Lietuvoje yra sudėtinga, o pareigūnų veikla daugeliu atvejų verta kritikos, – sakė jis.

Ministras išskyrė šiemet ypač pagausėjusius finansinius nusikaltimus, pasyvumą taikant prevencinio sulaikymo įstatymą, nepakankamą kovą su organizuotu nusikalstamumu. Romasis Vaitekūnas kritikavo savo pavaldinius už tai, kad pernelyg daug nusikaltimų lieka neišaiškinti, tarp jų 106 tyčiai nenužudymai.

• **LIETUVOS VYRIAUSYBĖ TURĖTŲ DOMĖTIS, KAIP UŽTIKRINAMOS LIETUVIŲ TAUTINIŲ MAŽUMŲ TEISĖS KITOSE VALSTYBĖSE.** Tėvynės sąjungos – Lietuvos konservatorių pirmininkas Vytautas Landsbergis gruodžio 15 d. pareiškime "Dėl Lietuvos Vyriausybės nenuoseklios politikos lietuvių tautinių mažumų atžvilgiu" primena, jog Lietuvoje vykiantys tautinių mažumų įstatymai yra aukštai įvertinti tarptautinėse institucijose, tačiau kaimyninėse šalyse – Rusijoje, Baltarusijoje ir Lenkijoje tokie įstatymai neveikia. Todėl ten, pasak V. Landsbergio, gyvenančių lietuvių teisės pažeidžiamos, o Lietuvos Vyriausybė nesirūpina paraginti kaimynų, kad jų šalyse atsirastų tokie kaip Lietuvoje įstatymai ir paritetinis jų įgyvendinimas. Matant kaimyninės Baltarusijos lietuvių reikmes, anot Vytauto Landsbergio, darosi itin gaila, kad Baltarusijos valdžia pasuko į nedraugiškos Lietuvai politikos kelią, sustabdydama kultūros centro Rimdžiūnuose statybą.

"Nesiskaitymo su lietuvių tautinėmis mažumomis faktai, jeigu kaimyninės valstybės jų nešalina, turėtų būti iškelti tarptautinėse organizacijose. Vyriausybė, kuri nepasiekia vieno ir nedaro kito, neatlieka savo pareigų", – sakoma V. Landsbergio pareiškime.

• **ROLANDAS PAVILIONIS VĖL IŠIRINKTAS VILNIAUS UNIVERSITETO REKTORIUMI.** 53 metų profesorius Rolandas Pavilionis, filosofijos mokslų daktaras, vėl išrinktas Vilniaus universiteto rektoriumi, Universiteto tarybos posėdyje 84 jo dalyviams balsavus už šį kandidatą ir dešimčiai prieštaravus. Per visą šį laikotarpį buvo pasiūlytas vienintelis kandidatas – R. Pavilionis. Pagal universiteto statutą rektorius gali būti renkamas dviem kadencijoms.

• **SULAIKYTAS "LITIMPEKS" BANKO VALDYBOS PIRMININKAS.** "Gavus pirminę medžiagą iš Centrinio banko dėl "Litimpeks" ir Akcinio inovacinio bankų veiklos, iškeltos dvi baudžiamosios bylos, sudarytos dvi tardymo operatyvinės grupės. Nuo praėjusios nakties taikomos priemonės, kurių tikslas – užbėgti įvykiams už akių, pirmiausia – neutralizuoti tą turtą, kuris neteisėtai sukaupias išduodant kreditus", – informavo ketvirtadienį Seimo plenariniame posėdyje Vidaus reikalų ministras R. Vaitekūnas. Pasak jo, sulaikytas "Litimpeks" banko valdybos pirmininkas G. Preidys. Šiuo metu tardomi kai kurie aukšti komercinių bankų pareigūnai. Nuo gruodžio 20 d. vakaro apsuptas Akcinis inovacinis bankas, bet jo vadovai, nepaisydami reikalavimų, policijos pareigūnų į vidų neįleidžia. Nuo gruodžio 20 d. atšauktas leidimas Lietuvos akciniam bankui vykdyti visas operacijas. ELTA

Trumpas žvilgsnis į praėjusius metus

SAUSIS

Sausio 4 d. po 1994 m. lapkričio balsavimų susirinko 104-sis JAV Kongresas šį kartą su respublikonų partijos dauguma abiejuose rūmuose. Senate respublikonų dauguma 53-47; Atstovų rūmuose: 30-204, su vienu nepartinu. Senate pirmąsyk aštuonios moterys, Atstovų rūmuose – 47. Senatorius Bob Dole (resp. iš Kansas valst.) tapo Senato daugumos vadu. Newt Gingrich išrinktas Atstovų rūmų pirmininku (Speaker of the House). Sausio 10 Senatas patvirtino vienbalsiai naują Izdo sekretorių Robert Rubin.

Po skaudaus pralaimėjimo JAV demokratų partijos tautinis komitetas išsirikino naują vadovybę. Pirmininku tapo buvęs Pietinės Karolinos demokratų vadas Donald Fowler. Generaliniu partijos pirmininku išrinktas senatorius Christopher Dodd iš Connecticut.

Sausio pradžioje rusų kariuomenė apsupo Čėčėnijos sostinę Grozny. Bombonešiai ir artilerija padarė čėčėnams sunkių nuostolių. Prezidentas Jelcinas įsakė bombardavimą sustabdyti, atsiliepdamas į Vokietijos kancelerio Kohl įspėjimą, kad toks brutalus čėčėnų puolimas pakenks rusų santykiams su Vakaraais. Rusijos puolimas tęsėsi, prezidentas Jelcinas atleido iš pareigų tris rusų gynybos reikalų viceministrus.

Italijoje premjeru pakviestas nepartinis finansininkas Lamberto Din. Jis sudarė iš nepartinių specialistų vyriausybę sausio 18 d. Bosnijoje sausio 2 d. prasidėjo karo paliaubos, tačiau susišaudymai nenurimo.

Amerika ir Vietnamas sausio 28 d. apsikeitė laikinomis diplomatinėmis atstovybėmis, susitarta atnaujinti diplomatinius ryšius ir baigti Amerikos taikytas Vietnamui sankcijas. Vietnamas sutiko grąžinti amerikiečiams 208 mil. dol. už nusavintas po karo nuosavybes. JAV grąžino Vietnamui bankuose užšaldytą sumą – 130 mil. dol.

Alžiro mieste religinių fanatikų bomba užmušė sausio 30 d. 42 žmones. Japonijos žemės drebėjimas apgriovė Kobe miestą, žuvo 5,000 žmonių.

VASARIS

Čėčėnijos prezidentas gen. Dudajev po šešių savaičių aršių kovų pasitraukė iš sostinės Grozny. Vasario 2 d. Kaire susitiko Izraelio premjeras Rabin, PLO vadovas Arafat, Egipto prez. Mubarak ir Jordano karalius Hussein. Jie pasmerkė smurto veiksmus, kurie trukdo taikos deryboms. Pabrėžta, kad taikai nenaudingas ir Izraelio

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

BALANDIS

Buvęs Vietnamo karo metu gynybos sekr. McNamara išleido knygą, kurioje prisipažįsta, kad jis ir kiti JAV vadai "baisiai klydo", tęsdami Vietnamo karą, kurį reikėjo baigti 1963 m. Knygos kritikai teigia, kad autorius per vėlai prabilo. Balandžio 10 sen. Bob Dole, 71 metų amžiaus, paskelbė, kad jis kandidatas į prezidento vietą. Balandžio 19 savo kandidatūrą paskelbė ir sen. Richard Lugar iš Indianos. Balandžio 19 d. Oklahoma City, prie federalinio pastato sprogo galinga bomba, žuvo 169 žmonės, šimtai sužeistų, pastatą vėliau teko nugriauti. Izraelio okupuotose arabų žemėse balandžio 2 Hamas teroristų būstinėje sprogo bomba, žuvo 8 arabai, 30 sužeistų. Balandžio 9 du jauni arabai susisprogdino patys, kartu susprogdindami 7 Izraelio kareivius ir 45 sužeisdami. Prezidentas Clintonas balandžio 30 paskelbė, kad nutraukiama prekyba su Iranu, kuris lėšomis palaiko terorizmą pasaulyje ir bando pasigaminti branduolinius ginklus. Prezidentas pabrėžė savo opoziciją Rusijos vyriausybei, kuri parduvinėja Iranui įrengimus, galinčius padėti iranėčiams atominių ginklų gamyboje.

Prez. Clintonas įteikė Kongresui savo 1996 m. valstybės biudžeto planą. Jame numatoma sumažinti valdžios išlaidas 144 bil. dol. per 5 metus. Jungtinių Tautų Saugumo taryba nutarė pasiųsti į Angolą tarptautinę 7,000 kariuomenę prižiūrėti taikos sutarimo tarp vyriausybės ir sukilėlių. Tikima, kad pavyks užbaigti civilinį karą per dvejus metus. Kalifornijos teisme prokurorai vasario mėn. pradėjo savo kaltinimus O.J. Simpsonui, kuris kaltinamas savo žmonos Nicole Brown Simpson ir jos pažįstamo balto vyro nužudymu. Teismas sukėlė visame pasaulyje didelį susidomėjimą.

KOVAS

Kovo 3 d. iš Somalijos pasitraukė paskutiniai tarptautinės Jungtinių Tautų kariuomenės kariai. Pasitraukimą prižiūrėjo 1,800 JAV jūros pėstininkų ir 400 Italijos kareivių. Čėčėnijoje, rusų spaudos žiniomis, Rusijos kariuomenė baigė užimti sostinę Grozny kovo 6 d. o kiti du didesni čėčėnų miestai Gudermes ir Shali užimti kovo 30. Čėčėnijos kovotojai pasitraukė į kalnus.

Bosnijos kareiviai sulaužė paliaubas. Kovo 13 Danijoje susitiko JAV viceprez. Gore ir Kroatijos prezidentas Tudjman. Prie Sarajevo pašautas nukrito Jungt. Tautų malūnsparnis, žuvo 9 prancūzai kareiviai ir keturi sužeisti. Į bosniečių puolimą atsakydami, Bosnijos serbai puolė Sarajevą, Gorazdę ir Tuzlą, kurie buvo paskelbti JT saugiais miestais. Prezidentas Clintonas suerzino britų vyriausybę kovo 17 d. sveikintai priimdamas airių sukilėlių prieš Belfasto vyriausybę vadą Gerry Adams. Japonijoje kovo 20 požeminiam traukinėlyje padėtos nuodingos dujos nužudė 12, suvirgo apie 5,000 žmonių. Įtariama religinių teroristų kulto grupė, vadovaujama "pranašo" Asahara.

Kovo 31 d. prezidentas Clintonas ir JT gen. sekr. Boutros Boutros Ghali dalyvavo Haiti sostinės ceremonijose, kuriose taikos palai-kymą toje šalyje perėmė Jungtinės Tautos. Šeši tūkstančiai kareivių ir 900 policininkų iš 29 šalių prižiūrės tvarką. JAV kareivių bus 2,400. Popiežius Jonas Paulius II paskelbė savo 11-tąją encikliką, kurioje pasmerkia mirties "kultūrą". Pareiškime "Evangelium Vitae" popiežius pasisako prieš eutanaziją, pasmerkia abortus ir mirties bausmę.

GEGUŽĖ

Gegužės 9 Senatas patvirtino naują JAV žvalgybos agentūros direktorių John Deutch, kurio uždavinys perorganizuoti slapčių operacijų skyrių, kurį labai pažeidė veikla aukšto agentūros valdininko Aldrich Ames, kuris šnipinėjo Rusijai, o prieš tai – Sovietų Sąjungai. Bosnijos serbai pradėjo imti į nelaisvę Jungtinių Tautų taikos prižiūrėtojus. Iki gegužės 28 buvo suimti 325 kareiviai, du prancūzai žuvo. Serbų numuštame malūnsparnyje žuvo tarp kitų šešių ir Bosnijos užsienio reikalų ministras Ljubilankic. NATO karo lėktuvai pradėjo bombarduoti Bosnijos serbų taikinius, ginklų sandėlius. JAV vyriausybė atsiuntė 7 karo laivus į Adrijos jūrą. Laivyne laikoma ir 12,000 jūros pėstininkų (marinų). Gegužės 10 prezidentas Clintonas lankėsi Maskvoje, tarėsi su rusų prez. Jelcinu. Tuo metu Europa minėjo 50 metų sukaktį nuo II Pasaulinio karo pabaigos. Daug kas Clintoną kritikavo už jo vizitą Maskvoje, kuri tuo pačiu metu žudė čėčėnus, siekiančius nepriklausomybės. JAV prezidentas tarėsi ir su Ukrainos prezidentu Leonid Kuchma. Daugiausia pabrėžta žinia, kad

(Nukelta į 8 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: EDITORIAL BOARD

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly except: 4th of July, Labor Day & Christmas by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents.

Prenerata metams \$30.00, pusel metų \$17.00 • Atskiuro numerio kaina 65 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

KANČIŲ ARCHYVAI

Juozas Žygas

Načiai, kurie vadovavosi rasistinėmis idėjomis, tautos, kurios, jų manymu, neturėtų vietos "Naujojoje Europoje", buvo numatę visai išnaikinti. Tuo tikslu buvo įsteigtas koncentracijos - naikinimo stovyklų tinklas. Dabar tos stovyklos su krematorijais, su degintųjų pelenais ir krūvomis vaikiškų batukų ir žaislų yra saugomos ateinančioms kartoms parodyti, kad toks košmaras daugiau nebepasikartotų. Ir Lietuvoje, Kaune, devintame forte yra "Genocido memorialas", kuris yra gausiai lankomas įvairių ekskursijų. Visa tai daroma parodyti nacių vykdytus žiaurumus.

Tačiau visai kitaip yra elgiama su komunistiniu genocidu, jų paliktomis kankinimų ir žudymų kameros ir KGB archyvais.

Norėčiau pradėti A. Brazausko viešu pareiškimu: "Lietuvoje genocido nebuvo". Gal jis negirdėjo arba patogiai užmiršo Michailo Suslovo pareiškimą: "Bus Lietuva – tačiau be lietuvių". Kaip tokius planus kitaip pavadinti, jeigu ne "genocidu"? Kad tas A. Brazausko pareiškimas būtų svaresnis, reikia visą inkriminuojančią medžiagą sunaikinti. Ir tai yra planingai vykdoma. Teisybės dėlei reikėtų pasakyti, kad po Kovo 11 d. dar ilgą laiką Lietuvos pareigūnai prie KGB archyvų prieiti negalėjo. Per tą laiką KGB darbuotojai visus svarbesnius ir jų veiklą parodančius dokumentus išsivežė. O paliko tai, pagal kuriuos ateityje turėjo būti rašoma "Lietuvos kovų ir kančių istorija". Be to, KGB personalui pasitraukus, apie mėnesį laiko tuose rūmuose kas norėjo, tas ir šeiminkavo. Tie, kuriems padai svilo, tuo pasinaudojo ir visą medžiagą su jais surištą išsinešė.

Buvusiems valdžioje įsigalėjus, prasidėjo sistema-

tingas buvusių KGB rūmų vidaus įrangos naikinimas. Kad neliktų jų kruvinų pėdsakų. Kuomet valdžios potvarkiais toks naikinimas vyksta, sunku jį sustabdyti. Prie to prisidėjo ir tariamas "rezistentas" Vyt. Skuodis, kurį išveivija be reikalo gerbė ir aukomis rėmė. Buvusieji politiniai kaliniai galbūt geriau jo praeitį žino ir jo į buvusius KGB rūmus, kur yra archyvai, tardymų ir kankinimų kameros, nenori įsileisti. Tad buvę kaliniai pasikeisdami eina sargybą. Bet, kaip sakant, "prieš vėją nepapūsi". Valdžia vietoje to, kad viską išlaikytų taip, kaip buvo, pradėjo tariamą "remontą". Kankinimų kameras, kurių sienos buvo kraujais nutašytos ir kameras, kur dar buvo kulų žymės, užtinkavo ir nudažė. Taip pat kameras, kur kaliniai buvo suspausti, kaip sardinės dėžutėje, įrengė taip, kaip Holiday Inn. Kameros su tvarkingai paklotomis lovomis ir spintelėmis šalia jų. Taip pat tokiam viešbučio tipo kalėjime yra skaitykla ir biblioteka. Turbūt tik "saunos" nėra, bet ir ji gal atsiras.

Ar tai yra buvęs KGB kalėjimas? Tai yra nusikaltimas ne tik prieš tuos, kurie ten kentėjo, bet ir prieš visą tautą. Toks nusikaltimas yra lygintinas su išdavyste ir baustinas kalėjimo bausme! Ką mes paliksime ateičiai, tik sudarytą istoriją! Užsieniečiai arba dabar užaugančioji karta, kuri to košmaro nematė ir jo nepergyveno, aplankę tokį tariamą KGB kalėjimą ir pasiskaitę tariamo "filosofo" Arvydo Juozaičio svaichiojimus apie lietuviškos kultūros "Aukso erą", negalės suprasti, kodėl tie lietuviai demonstravo, kažkokiame ten "Baltijos kelyje" stovėjo ir nuo "gero gyvenimo" bėgo!

MŪSŲ BENDRADARBIAI

VLADAS BACEVIČIUS

Šiandien mūsų skaitytojams pristatome Vladą Bacevičių, ilgiausiai besidarbuojantį "Dirvos" fotografą korespondentą. Jau 46-erius metus "Dirva" jo nuotraukomis atspindi Clevelando Lietuvių bendruomenės gyvenimą ir veiklą. Kadangi jis linkęs daugiau tik fotoaparatu spraksėti, o ne rašyti, tai pakalbino jį, ir štai kas iš to išėjo.

Fotografuoti pradėjo 1937 m. su fotoaparatu "dėžute", kurį nusipirko pats. Pirmojoje nuotraukoje – jo skautų skiltis. Į skautus įstoti jį, Kauno keturiolikmetį, pakvietė Giedrė Žmuidzinavičiūtė, žymaus dailininko duktė, įkvėpusi šiai veiklai daug vaikų. "Nešti žmonijai gėrį – taip supratome gyvenimo prasmę mano draugai Stasys Ilgūnas, Kazys Kaukoris, Antanas Viknius ir aš", – pasakoja V. Bacevičius. Jam šie metai kaip ir "Dirvai" – jubiliejiniai – skautas esąs jau 65-erius metus!

Taip jau atsitiko, kad fotografavimas, iš pradžių buvęs tik mėgstamiausias užsiėmimas, tapo jo profesija. O skautiška veikla, išugdžiusi ir užgrūdinusi V. Bacevičiaus asmenybę, tapo jo gyvenimo būdu. Aistra fotografijai ir skautybės idėjomis bei jų platinimui labai tiko "Skautų aidui", su kuriuo bendradarbiavimas prasidėjo nuo 1938 m. Tokia buvo V. Bacevičiaus kelio į spaudą pradžia.

1949 m. jis atsidūrė Clevelando lietuvių bendruomenės veiklos sukury. "Džiaugiausi, kad galėjau skaityti "Dirvą", nes ji lietuviška, – prisimena V. Bacevičius. – Prie redaktoriaus Kazio S. Karpiaus atnešiau nuotrauką į "Dirvą". Jose buvo Clevelando skautų organizacijos, persikėlusios iš Vokietijos ir atgaivintos čia, veikla. 1950 m. pradėjau fotografuoti susitvarkęs fotoaparata ir didintuvą. Lengviausia dirbti buvo su redaktoriumi Baliu Gaidžiūnu. Padorus, geras žmogus".

Sunkiai dirbdamas tekintuju metalo apdirbimo fabrike, vėliau "Picker" rentgeno aparatų fabrike, rasdavo laiko ir fotografijai. Kaip gerai, kad visi renginiai, minėjimai, koncertai ir mūsų žmonės buvo įamžinami jo fotoaparatu! Tūkstančiai tūkstančių negatyvų, kuriuose atsispindi Clevelando, Chicagos, Los Angeles, Kanados, Europos, Australijos lietuvių bendruomenių gyvenimas – tai metraštis būsimoms kartoms. Šiandien tai neįkainojamos vertės kultūros istorijos archyvas. "Ant negatyvų dar nemiegu, – juokauja V. Bacevičius. – Daug esu išsiuntęs į Chicago, į Lietuvių skautų sąjungos kuriamą muziejų."

"Į spaudą įsivėliau – kito ginklo neturėjau, sau apžadą daviau dirbti, kad okupantas žinotų, kad esam gyvi ir veiklūs. Ir dirbau spaudai neatlyginamai. Dariau geriausia, ką pajėgiau. Dievui, Tėvynei ir artimui. Netroškau pinigų, o dariau, nes mano kraštas kentėjo, – sako V. Bacevičius.

"Fotografavau visą laiką nesustodamas, – prisimena V. Bacevičius. – Buvo daug leidinių, visi jie prašydavo nuotraukų, ir viskas už ačiū. Kol nuotraukos būdavo nespaltotos, pats 12-14 valandų rūsy per naktis jas ryškindavau ir aprašydavau. Nusiunti šešias, o paima tik dvi. Bet tas nieko, Tėvynės labui. Ant Tėvynės aukuro."

Dauguma clevelandiečių yra patyrę V. Bacevičiaus paslaugumą ir rūpestį, ne vienas sulaukdavo jo pagalbos siųsdamas siuntinius giminiams į Lietuvą. "Aš parašydavau pirmesnis, kad ateis siuntinys, įdėdavau nuotraukų, – prisimena V. Bacevičius. Tokiu būdu daugybė "Čiurlonio" ansamblio, "Grandinėlės" šokių grupės, dainų ir šokių švenčių ir kitų lietuvių renginių vaizdų pasiekė Lietuvą. Gavusieji būdavo nustebę. Nusinešdavo į gamyklą ir parodydavo kitiems: "Matai, kas vyksta Amerikoje..." Šis užmegztas ryšys buvo savotiškas išeivijos lietuvių gyvavimo ir veikimo patvirtinimas ir propaganda tarp tėvynainių. Ir skriejo po 200 – 400 laiškų kasmet į Lietuvą nepažįstamiems, bet saviems...

Kas iš mūsų esame tiek parašę – turbūt vargiai atrastumėm tokių.

Šiuo metu V. Bacevičiaus nuotraukas spausdina aštuoni laikraščiai ir žurnalai: "Dirva", "Draugas", "Darbininkas", "Tėviškės žiburiai", "Ateitis", "Pasaulio lietuvis", "Skautų aidas", Europos, ir Australijos lietuvių spauda.

Per 58-erius metus draugystės su fotoaparatu būta visko. Kartą įlipau į medį, kad geriau apdovanojimo šventę nufotografuočiau – pasakoja V. Bacevičius, – bet paslydau – per šakas, per šakas ir pliumt nukritau. Gaila, gerą fotoaparata sudaužiau. Kitą kartą, kai Clevelande besilankančią prezidentą G. Ford norėjau nufotografuoti, nusiritau nuo stalo ir susiplėšiau kelnes."

Reikėtų pasakyti, kad čia, Vakaruose, jis ne kartą buvo apdovanotas už veiklą lietuviybės labui, o 1993 m. gautas Geležinio vilko ordinas, anot paties V. Bacevičiaus, – už gerus darbus. "Darau viską iš paskutiniųjų. Nebeliko energijos po širdies operacijos", – sako V. Bacevičius. Tačiau clevelandiečiai gerai žino, kad jis ir dabar niekam neatsisako padėti. Stebina jo kūrybingumas ir darbštumas, kai žvelgi į jo sukurtus proginus atvirukus. Kompozicijos įgūdžiai, kuriuos V. Bacevičius įgijo nepriklausomos Lietuvos laikais penkerius metus dirbdamas parduotuvių vitrinų dekoratoriumi, padėjo ir paskatino pačiam imtis atvirukų kūrybos. Pirmas gimė 1947 m. ir atspindėjo skautų veiklą ir idėjas, paskui atsirado naujų temų...

Mūsų pokalbį su 80-metės "Dirvos" bendražygiu ir nuolatiniu talkininku, padėjusiu kurti savo nuotraukomis jos veidą, norėčiau užbaigti paties fotokorespondento žodžiais: "Mano tikslas – palikti pasaulį geresnį, negu buvo..."

Olga Čapienė

TALKA LIETUVOS BIBLIOTEKOMS

Antanas Dundzila

Išėjimo visuomenė su-
randa vis naujų būdų talkin-
kauti sovietinės okupacijos
nuniokiotai Lietuvai. Kuria-
si nauji sambūriai, kurie sa-
vo pasirinktoje srityje besi-
darbuojančių profesionalų
pastangomis telkia paramą.
Visa tai vyksta šalia asmeni-
nių pastangų, kuriomis sten-
giamasi padėti giminėms,
pažįstamiems ar net ir nepa-
žįstamiems, okupanto nu-
skriaustiems asmenims.

Organizuota Amerikos
lietuvių talka Lietuvai yra
stebinančiai didelė ir plati.
Visų čia neišskaičiuos, bet
negalima nepaminti dešimt-
mečius varomos BALF-o

veiklos, Katalikų religinės
šalpos, Tautos Fondo, US
Baltic Foundation, Lithua-
nian Mercy Lift, Saulutės,
A.P.P.L.E., keleto našlaičių bei
sergančių vaikų globos vie-
netų, Partizanų šalpos fondo,
Kauno technologijos univer-
sitetui Amerikoje talkinan-
čios patarėjų tarybos, gydy-
tojų bei dantistų ir dar, tur-
būt, daugelio kitų.

Viena iš naujausių, kūry-
bingu įžvalgumu tarnaujan-
čių junginių yra organizacija,
šiuo metu pradėjusi kaupti
talką Lietuvos bibliotekoms.
Organizacija veikia ASSIST
International, Inc. vardu, jos
viena iš pagrindinių steigėjų

yra bibliotekos mokslų srity-
je dirbanti Washingtono apy-
linkių gyventojas Dalė Lu-
kienė. Tai profesionalės bib-
liotekininkės pastebėta ir vys-
toma talka Lietuvos pagrin-
dinėms bibliotekoms. Pasta-
rųjų sąrašą sudaro Kauno ir
Vilniaus mokslinių instituci-
jų bibliotekos, o taip pat ir
kelečias viešųjų bibliotekų.
1995 lapkričio mėn. išsiųsta-
me Assist. International lai-
ške jų išvardinta net aštuone-
tas. Laiškas pradedamas sa-
kiniu, kuris nusako šio darbo
reikalingumą: "Kaip žinote,
Lietuva skaudžiai ir sunkiai
stengiasi persitvarkyti iš ko-
munizmo į demokratiją ir
rinkos ekonomiką".

Pagrindines Lietuvos
bibliotekas būtina moderni-
zuoti, jas įjungiant į ryšių
tinklą su kitomis pasaulio
bibliotekomis ir bendrai, jose
diegiant automatizaciją. Čia
reikia dviejų dalykų. Lietu-
vos institucijoms reikia įsi-
jungti į pasaulinio masto bib-
liotekų tinklą, kad kitur esan-
ti medžiaga būtų prieinama
Lietuvai. Antra, reikia tinkamų,
personalinių kompiute-
riukų, kad mokslininkas ar
darbuotojas Lietuvoje galėtų
tuo tinklu naudotis. Assist
International šiuo metu kaip
tik ir rūpinasi antruoju reika-
lu: iš įmonių ir asmenų nori-
ma surinkti apie 100 Ameri-
koje šiaip jau metamų lauk,
"pasenusių" PC 286 ir PC
386 kompiuteriukų ir juos
"atšviežinus" lengvai ir pi-
giai prieinamais patobulini-
mais, pristatyti Lietuvos
bibliotekoms. Tokie kompiu-

teriai Lietuvos bibliotekoms
bus naudingi net sekančio
šimtmečio pirmajame de-
šimtmetyje.

Šio straipsnio tikslas irgi
dvejopas. Pirmas, privalu vi-
suomenę informuoti apie pla-
tesnės apimties išėjimą bei
Lietuvai reikšmingus darbus.
Šiuo projektu išėjimą tikrai
gali didžiuliotis.

Antra – per "DIRVA" ei-
name į visuomenę, prašome
talkos. Jei dirbate įmonėje ar
kitai žinote apie metamus
lauk senus kompiuteriukus –
juos nukreipkite pas Assist
International žmones. Visų
pirma, šio projekto pasiseki-
mui reikia senų, Amerikoje
nebenaudojamų kompiuterių!
Tais pat reikia šiek tiek au-
kų, kuriomis surinkti kom-
piuteriai bus "atšviežinami",
pritaikomi Europos elektrai,
sandėliuojami ir gabenami į
Lietuvą. D. Lukienė skaičiuo-
ja, kad šio projekto pirmajam
etapui reikės iki \$20,000 –
išeina tik apie \$200 vienai
mašinai. Tai nepaprastai pi-
gus, efektingas būdas padėti
Lietuvos bibliotekoms.

Visas aukas – ir kompiu-
terius, ir pinigus – galima nu-
sirašyti nuo JAV pajamų mo-
kesčių. Assist International
yra pelno nesiekianti, nuo
mokesčių atleista įstaiga, jau
teikianti sudovanotą profe-
sinę spaudą bei informaci-
nius CD-ROM diskus net še-
šioms Lietuvos bibliotekoms.
Visais reikalais kreiptis į
Assist International, Inc.
Būstinę 4141 N. Henderson
Rd, Suite 1216, Arlington,
VA 22203.

Projekto iniciatorė D. Lu-
kienė jau keleri metai gražiai
reiškiasi talkoje Lietuvos bib-
liotekoms. Ji išrūpino kelias
stažuotes stipendijas, Lietu-
voje su vietinėmis talkinin-
kėmis suorganizavo biblio-
tekininkų konferenciją, glo-
boja į Ameriką atvykusius
bibliotekų pareigūnus bei pa-
reigūnes ir t.t. Taigi dirbama
su atsakomais, patyrisiais
žmonėmis.

Prieš daugelį metų, kai
Lietuva dar buvo okupuota ir
cenzūros supančiota, viena-
me Mokslo ir kūrybos sim-
poziume Algirdas Greimas
taip pasakė: "Tokią Lietuvą
turėsime, kokia jai bus duo-
dama informacija!" Šis A.
Greimo teigimas galioja ir
šiandien. Lietuvą reikia at-
plėsti nuo sovietinio menta-
lito, nuo to okupacinio ka-
mienio ir orientuoti, jungti į
Vakarų pasaulį. Tai būtiny-
bė, kad demokratija Lietuvo-
je stiprėtų, kad krašto ekono-
minis lygis kiltų. Šiuose už-
daviniuose plačioji visuome-
nė taip pat turi savo pareigas.
Štai – kūrybingas, praktiškas
sumanymas – guli kaip ant
stalo. Jam tereikia visuome-
nės pritarimo bei paramos.

NEPRALEISKIME PROGOS

Baltistikos studijų Wash-
ingtono universitete, Seattle
WA mieste, organizatorė Ina
Bertulytė Bray praneša gavus
šitokią žinią:

Antanas Dundzila Jums
yra atsiuntęs straipsnį apie
šitą mūsų programą.

Vakar iš universiteto
man atsiuntė lankstinuką au-
koms rinkti. Tuo pačiu man
buvo telefonu pasakyta, kad
jei mes, baltiečiai, nesugebė-
sime iki kovo mėnesio su-
rinkti \$75,000, tai universi-
teto department of Develop-
ment iš to projekto pasitrauks.
Jie buvo užsimoję kreiptis į
stambius šaltinius, kad iki
galo 1998 metų surinktų li-
kusius 700,000, kad būtų
"endowed fund". O be tos
sumos, nebus ir programos.

Ta kuklioji dabartinė pro-
grama jau verčia profesorius
kreipti dėmesį į baltiečius;
istorijos, tautosakos, ekolo-
gijos ir t.t. kursuose ar semina-
ruose jau įtraukiamos baltie-
čių temos. Biblioteka prade-
da plėsti savo knygų kolek-
ciją, simpoziumai svarsto
mūsų problemas – pav., gegu-
žės mėnesį, kai buvo simpo-
ziumas "Ecological Problems
of the Baltic Sea", kuris
sutraukė žymius specialistus,
Valdas Adamkus kalbėjo ir
apie Baltijos kraštams paliktą
žalą. Viskas vėl dings jei ne-
bus "endowed fund".

Ar tikrai jau yra taip ne-
įmanoma tarp lietuvių, latvių
ir estų surinkti \$75,000?
Tiek metų skundėmės, kad
amerikiečiai nieko apie Lie-
tuvą nežino. Atsirado puiki
proga amžiams įgyvendinti
mums taip palankią Baltis-
tikos Mokslų programą, kuri
mokyti ir lietuvių, ir sve-
timtaučius viename iš stam-
biausių JAV universitetų. Ar
mes dėl kelių grašių pralei-
sim tą progą? Kreipiuos į

redakcijos kolektyvą su pra-
šymu padėti surinkti tą dabar
jau kritišką sumą.

Tarp ko kitko, profesorė
V. Kelertienė mūsų univer-
siteto programą labai remia.
Pasaulio Lietuvių Bendruo-
menė (V. Kamantas) paau-
kojo \$4,000, be kurių nebūtų
įsisteigęs Baltic Studies Sum-
mer Institute (BALSSI).
1994 metais, kuris ateinančią
vasarą bus U. of Illinois,
Chicago, nebūtų buvę jokios
pradžios, jokios svajonės.
(Antanas Dundzila to nepa-
minėjo).

Sveikinu jus visus šv.
Kalėdų proga.

Su pagarba

Ina Bertulytė Bray
3883 45th Ave.
NE, Seattle, WA 9810
FAX (206) 524-3134
Tel. (206) 523-1620

REZOLIUCIJA

Čikagos lietuvių vi-
suomenės susirinkimas, įvy-
kęs 1995 m. lapkričio 26 d.,
Jaunimo centre, pritardamas
buvusių Genocido tyrimo
centro darbuotojų kreipimui-
si ir protestuodamas prieš
Lietuvos genocido tyrimo
marinimą ir KGB muziejaus
relikto naikinimą Lietuvoje,
priėmė šią rezoliuciją:

I

Susirinkimas prašo
JAV Lietuvių bendruomenę,
Amerikos lietuvių tarybą ir
kitas lietuviškas organizaci-
jas atkreipti dėmesį į Lie-
tuvos genocido tyrimo marini-
mą:

1. Išaiškinti, kas at-
sakingas už KGB rūmų re-
montą, kuris naikina LKP ir
KGB žiaurumų įrodymus, o
taip pat komunistinio Mask-
vos teroro liudijimus.

2. Sustabdyti tokį
"remontą" ir atstatyti Lie-
tuvų kančių įrodymus, buvu-
siose kalinių kamerose.

3. Įvertinti Tuskulė-
nų dvaro tyrinėjimus.

II

Susirinkimas reiškia
didelę pagarbą budintiems
prie buvusių KGB rūmų ir
prašo visų užsienio lietuvių
juos paremti materialiai, au-
kas siunčiant per BALFą, at-
skirai pažymint KGB rūmuose
budintiems.

III

Susirinkimas prašo
viso pasaulio lietuvišką spau-
dą ir visas informacijos prie-
mones išgirsti ir skelbti susi-
rinkimo nutarimus ir buvusio
Genocido tyrimo centro
darbuotojų kreipimąsi.

Susirinkimo organi-
zatoriai: Lietuvių politinių
kalinių sąjunga ir Lituanis-
tikos tyrimo ir studijų cen-
tras.

LENKIJA TURISTO AKIMIS

Henrikas Stasas

Keliauti-reiškia pažinti svetimus kraštus, žmones ir kultūrą. Tad šią vasarą viešėję Lietuvoje, nutarėm su žmona iš arčiau pažinti kaimyninį kraštą - Lenkiją.

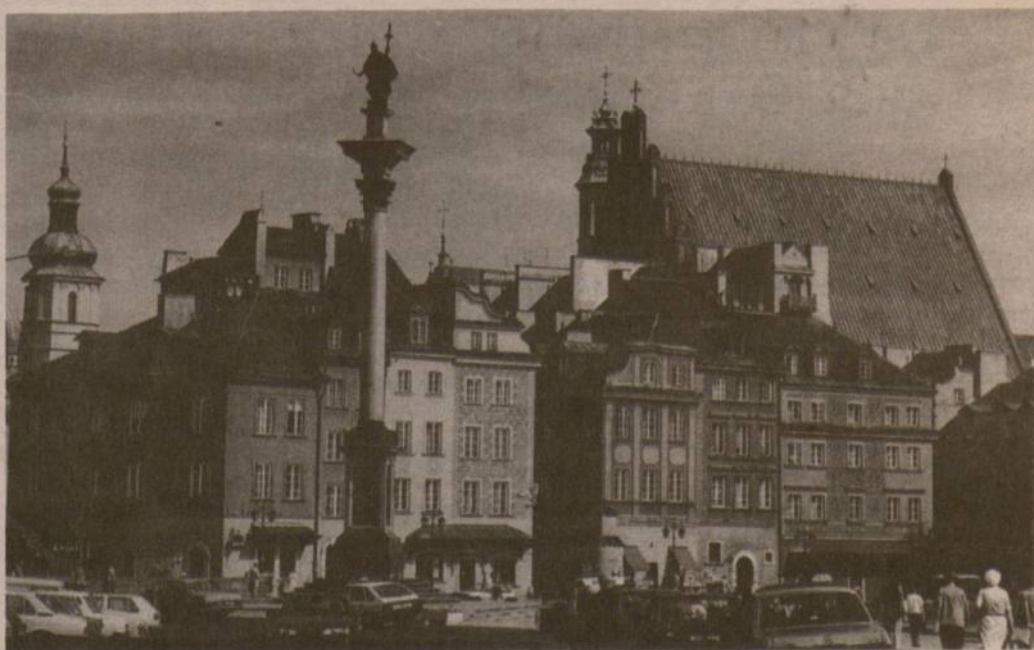
Saulėtą rugsėjo rytą iš Vilniaus aerouosto Lietuvos avialinija (Lithuanian Airlines) pakilome į Varšuvą. Malonių lėktuvo tamautojų buvome išpėti, kad skrydis į Varšuvą truks tik 50 minučių. Todėl lėktuvui pakilus, jos mums tuoj pasiūlė vyno ir gardžių sumuštinų. Toks besišypsantių merginų patarnavimas kėlė ryto nuotaiką ir džiugino širdį, kad Lietuva laisvės sparnais gali raižyti erdves ir trispalvę net virš debesų. Tik gaila, kad tokio gražaus saulėto ryto kelione toks mažas keleivių skaičius pasinaudojo. Lėktuve buvome tik 5 keleiviai ir katinas, kurį viena amerikietė vežėsi net iš Ukrainos.

Taip besigėrint skrydžiu virš saulės nušviestų debesų, laikas bematant prabėgo ir lėktuvas nusileido Varšuvos aerouoste. Pirmą kartą nusileidus lenkų žemėje, dingtelėjo mintis, jog su lenkų tauta, laimei ar nelaimei, istorija buvo mus surišusi gana artimais ir net giminingais ryšiais. Tačiau apie tai galvoti nebuvo laiko, nes reikėjo skubėti atlikt pasų kontrolę ir aerouoste surasti Orbis kelionių įstaigos tarnautoją. Netrukus atsirado ir minėtos įstaigos tarnautoja, kuri tuoj mažu autobusiuku mus nuvežė į miesto centre esantį Forum viešbutį. Čia buvo numatyta 6 val. vakaro susitikti su kita kelionių įstaigos tarnautoja, kuri mus lydės 10

dienų kelionėje po Lenkiją. Tad turėdami iki vakaro daug laiko, nutarėm pasidairyti po miestą ir šiek tiek susipažinti su aplinka.

Stebint šio miesto centrą iš pirmo žvilgsnio atrodė, kad Varšuva niekuo nesisiskiria nuo kitų Europos miestų. Čia kaip kituose didmiesčiuose dominuoja daugiaaukščiai plieno ir stiklo pastatai, kurie dabar tapo kiekvieno miesto simboliu. Diena buvo nepaprastai graži ir saulėta, o pastatų stiklinės sienos švitėjo ir atrodė lyg saulės spinduliai šokinėtų nuo vieno pastato prie kito, suteikdami visai aplinkai jaukios šviesos ir šilumos.

Tačiau Varšuvos miesto centre išsiskyrė vienas didingas tamsus pastatas, nuo kurio joks saulės spindulys neatšoko. Tai sovietinės architektūros šedevras - mokslo ir kultūros rūmai. Šis pastatas savo gramozdiška architektūra išsiskyrė iš visos aplinkos. Vietiniai gyventojai sako, kad tai Stalino dovana Lenkijai. Iš didelės centro aikštės šakojasi gatvės visom kryptim ir platūs medžiais apsodinti bulvarai. Karo metu visi čia egzistavę pastatai buvo sugriauti, tad reikia stebėtis, kaip lenkai puikiai atstatė miestą, net su visom stilių detalėmis ir spalvomis. Žiūrint į šiuos naujai atstatytus pastatus mato si, kad kiekviena Europoje klestėjusi architektūrinė srovė ir čia palikusi savo pėdsakus. Čia tiek gotikos, renesanso, baroko žymu kiekviena pastate. Ypač čia mato mi buvusių didikų rūmai, kurie tiesiog klasiškai atstovau-

Varšuvos pilies kiemas su Zigmanto kolona.

H. Staso nuotr.

Varšuvos sienos ir barbikonas.

H. Staso nuotr.

ja minėtus architektūrinius stilius. Šie miestui suteikia daug elegancijos ir grožio. Tad visą popietę vaikščiojom ir gerėjomės Varšuvos stiliniais pastatais bei gražiais parkais. Sekančią dieną žymesnius Varšuvos pastatus ir kitas turistines atrakcijas jau lankėme su vadove Marija, kuri mus plačiau su Varšuva

supažindino.

Pirmiausia vykome į senamiestį, nes tai kiekvieno miesto širdis. Varšuvos senamiestis čia pradėjo kurtis 13-14 amžiuje. Dar matosi jį supančios sienos ir barbikonai. Įdomus jo šachmatų lentos išplanavimas su nemaža, taisyklinga keturkampe turgaus aikšte. Iš kiekvieno aikštės

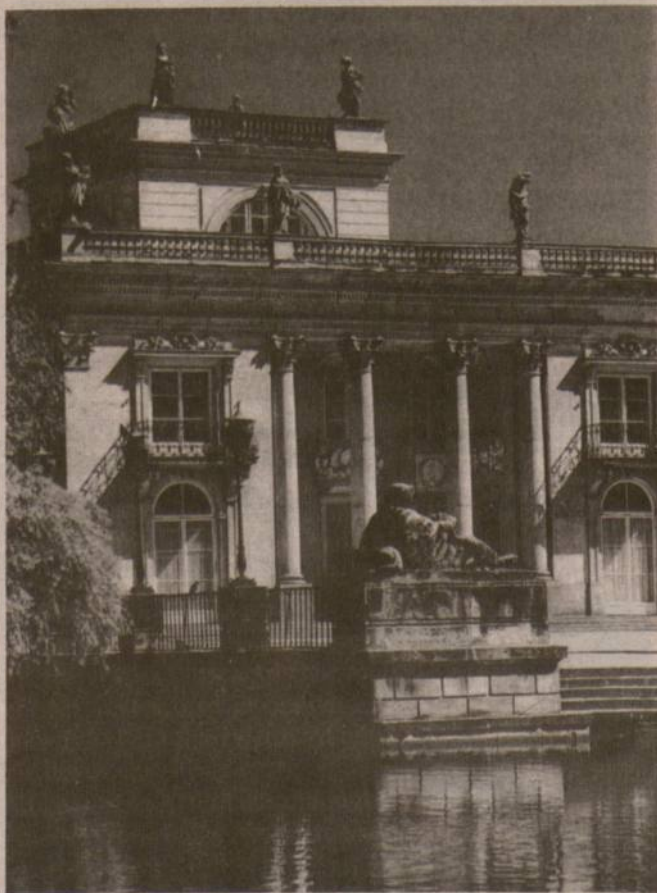
kampo išeina dvi gatvės. Viduramžiais čia prasidėjusi mūrinė statyba buvo daugiausiai gotinio stiliaus. Tokių pastatų su arkiniais langais, nišomis ir polichrominiais interjerais ir dabar čia dar daug matosi. Tik po švedų invazijos, kai daug pastatų buvo sugriauta, atstatant naujus, jau iškilė renesansas ir vėliau barokas. Ypač po antrojo pasaulinio karo gotiką buvo sunkiausia atstatyti, nes labai mažai sienų fragmentų buvo išlikę. Tačiau lenkai, naudodamiesi senom nuotraukom ir rasta miesto planais, fantastiniai atstatė pastatus su mažiausiom detalėmis, ir senamiestis turistus sutinka savo romantinė atmosferoj.

Daug stilingų namų ir šiandien dar supa senamiesčio turgaus aikštę. Kiti puošia iš aikštės išeinančias gatves ir dažnai verčia žiūrovą net sustoti prie viduramžių architektūros meistriškai išbaigtų detalių. Šių pastatų rūsiuose dar įrengtos romantinės kavinės, geri restoranai bei suvenyrų parduotuvės. Pačioj aikštėj dabar turgai nebevyksta, tačiau gana gyva šių laikų prekyba. Čia po spalvotais skėčiais turistai gaivina šaltu alumi, gurkšnoja kavą ar užkandžiauja. (Bus daugiau)

Vartai į Wilanow rūmus.

H. Staso nuotr.

Lazienki rūmai Varšuvoje.

H. Staso nuotr.

PRAŠYMAS PRIIMTI Į EUROPOS SĄJUNGA

Eivys Radvila

(Atkelta iš 1 psl.)

Šiaurės valstybių reikalavimu, į baigiamąjį pareiškimą buvo įtrauktas sakiny, kuriu pažymima, kad visos šios šalys bus laikomos lygiomis. Kita vertus, tai nereikia, kad su visomis valstybėmis derybos prasidės vienu metu.

Europos Sąjungos vadovai pavedė Europos Komisijai paruošti atskirą pranešimą apie kiekvieną į ES norinčią įsijungti Vidurio Europos valstybę, taip pat išnagrinėti, kaip plėtimasis apskritai paveiks Europos Sąjungą ir jos biudžetą.

Šie pranešimai turi būti paruošti dar prieš pasibaigiant tarpvyriausybinei konferencijai, kad Europos Sąjungos vyriausybė galėtų kuo greičiau nuspręsti, kada pradėti derybas dėl narystės su tomis šalimis, kurios atitinka demokratijos ir rinkos ekonomikos reikalavimus.

Tokį sprendimą galima laikyti tik daliniu Vokietijos laimėjimu. Ji gali tikėtis, kad geriausiai keliamus reikalavimus atitiks kaip tik jos remiamos kaimynės. Tačiau jį galima vertinti ir kaip palankų Baltijos valstybėms. Visų pirma, niekur nekalbama, kad narystė ES gali priklaustyti nuo "blogų kaimynų nuotaikos". Kita vertus, toks sprendimas vers šias valstybes pasitempti, kadangi dabar viskas priklauso nuo jų pačių pastangų.

Jau Madrido susitikime A. Brazauskas siūlė Europos Komisijai pirmiausia paruošti metodiką, pagal kurią būtų patikimai įvertinama valstybių pradinė padėtis. Jis stebėjosi, kad pasaulyje platinašios labai prieštaringos žinios apie Lietuvą, šalies eko-

nominę padėtį nevienodai apibūdina net didžiosios pasaulio finansinės institucijos. Lietuvos Prezidento nuomone, negalėjo taip atsitikti, kad Lietuvos bendrasis vidaus produktas vienam gyventojui šiuo metu būtų dvigubai mažesnis nei kitų Baltijos valstybių, nors apie 1990 metus jie buvo panašaus dydžio.

Lietuvos asociacijos sutartyje su ES numatyta, kad sąjungos narėms bus leidžiama įsigyti nekilnojamąjį turtą Lietuvoje pagal ES priimtas taisykles. Jos reikalauja, kad nekilnojamasis turtas būtų parduodamas kartu su po jais esančia žeme. Tačiau Lietuvos Konstitucija numato, kad žemę šalyje gali įsigyti tik Lietuvos piliečiai.

Siekiant pašalinti šį prieštaravimą, septynios Seime atstovaujamos partijos dar prieš Lietuvai pareiškiant norą tapti ES nare, suderino ir pasirašė susitarimo dėl Konstitucijos 47-ojo straipsnio papildymo ir jo įgyvendinimo konstitucinio įstatymo pagrindinių nuostatų protokolą. Iš Seime atstovaujamų politinių partijų susitarimo nepasirašė tik Tautininkų frakcija. Jie priešinosi skubotam ir neparuoštam Lietuvos jungimuisi į ES.

Parengtame Konstitucinio įstatymo nuostatų protokole numatoma, kad Žemės nuosavybės teisės subjektai, pagal kontrolinius akcijų paketus, bus skirstomi į nacionalinius (Lietuvos) ir užsienio subjektus, dalyvaujančius Lietuvos ūkyje.

Tiek nacionaliniams, tiek Lietuvos ūkyje dalyvaujančioms užsienio subjektams bus leidžiama įsigyti nuosavybės tik ne žemės ūkio paskirties žemės sklypus, kurie būtini jų tiesioginei veiklai

KĄ VEIKIA Balfas

Clevelande BALFO skyriaus valdybos pobūvis įvyko š.m. gruodžio 1 d. 6:00 v.v. Lietuvių namuose.

Skyriaus pirmininkas Vincas Apanius, š.m. lapkričio 8-11 d.d. su Balfu direktore Dana Čipkiete dalyvavęs Balfu direktorių ir centro valdybos suvažiavime St. Petersburg, FL., papasakojo, kad suvažiavimas praėjo labai darbingoje nuotaikoje. Buvo pasidalinta svarbia Balfui informacija. Tai centro valdybos ir kai kurių skyrių darbo būdai. Clevelando skyriaus pirmininkas taip pat padarė pranešimą, kuris su dėmesiu buvo išklausytas.

Tačiau didžiausio dėmesio sulaukė Philadelphijos skyriaus pirm. p. Majauskas, kurio vadovaujamas skyrius išvystė stipriausią veiklą. P. Majauskas savo pranešime aiškino, kaip galima ir kaip vertėtų paveikti ir ne lietuvius, net komercines Amerikos bendroves, prisidėti prie Balfu šalpos darbo.

Š.m. Balfu metinio suvažiavimo rezoliucijoje nutarta kaip galima stipriau suintensyvinti šalpos darbą, turint

BALFO direktorių ir centro valdybos suvažiavime. Iš kairės Jozas Majauskas, Dana Čipkienė, Vincas Apanius.

Vyt. Kasniūno nuotr.

omeny, kad šalpa šiuo Lietuvai sunkiu metu yra labai reikalinga. Svarstyti ir teisingo šalpos skirstymo procesai. Rūpintis ir visuomenės informacija apie Balfu šalpos darbus per spaudą.

Clevelando sk. direktorė Dana Čipkienė kalbėjo apie asmeninių kontaktų svarbą. Pati dažnai lankydamosi Lietuvoje, yra sudariusi ryšius su organizacijomis ir pavieniais asmenimis ir gauna iš jų sugestijų, kas ir kur labiausiai reikalinga.

Clevelando Balfu skyrius ir šiais metais daug nuveikė. Politiniams kaliniams, tremti-

niams, buvusiems partizanams, vaikų glob. namams ir kt. buvo pasiūsta 3120 sv. rūbų siuntinių, už siuntos persiuntimą siuntos sumokėta \$2.472 dol. Smulkesnę informaciją gali suteikti O. Šilėnienė, tel. 531-8207.

Skyriaus v-ba dėkoja visiems Balfu nariams ir rėmėjams už nuolatinę paramą. Tikimės, kad ir toliau mus remsite. Artėjant šventėms, taip pat norime visiems geradariams palinkėti malonių ir sveikų šv. Kalėdų ir laimingų N. Metų.

V. A.

1995 gruodžio 8

Lietuva siunčia sveikinimus Balfui, Balfas siunčia Lietuvai.

Mūsų širdingus sveikinimus lydi įvairiopa pagalba, kad našlaičiai, seneliai, ligoniai, buv. partizanai, politiniai kaliniai, tremtiniai nešaltų žiemos šaltyje, nebadautų, būtų apdengti. Mūsų šventės bus laimingos, gražios ir prasmingos, jei padėsime nelaimingiesiems.

Vytautas Kasniūnas

skirtų pastatų ir įrenginių statybai bei eksploatacijai. Tuo tarpu žemės ūkio, miškų ar kitokią žemę, kuri reikalinga ne tiesioginiam pastatų eksploatavimui bei ūkinei veiklai, Lietuvos ir užsienio subjektai galės tik nuomot.

Žemės sklypus galės įsigyti tos užsienio savininkų

kontroliuojamos įmonės, kurių savininkai yra iš ES valstybių arba iš valstybių, priklausančių 1989 m. Paryžiuje įsteigta 24 valstybių grupei, teikiančiai pagalbą Vidurio Europos vystymuisi ir prisidedančiai prie jos integracijos į Vakarų ekonomiką.

Žemę nurodyti subjektai

galės įsigyti tik po to, kai bus atstatytos Lietuvos piliečio teisės į šią žemę ir kai nuosavybė bus įregistruota.

Pagrindinių Lietuvos partijų sutarimas Konstitucijos papildymo klausimais būtinas, kadangi ji gali būti keičiama tik 2/3 Seimo narių balsų dauguma.

AUKA KARO DIEVAIČIUI

Andrius R. Mironas

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Suprato didelį, neišmatuojamą jo pasipiktinimą nežmonišku nekaltų žmonių tokiu žiauriu žudymu. Nusiavedė toliau nuo nepastebėjusio Kęstučio užsimojimo nacio. O šis mostelėjo ranka ir vėl į ratą įžengė budelių būrelis. Automato vamzdis pastūmė Kęstučio petį ir jis pasijuto atskirtas nuo Teresės. Bet kažkoks ramumas jo veide. Be žodžių, tik akimis pažvelgė į Teresės akis. Ji pamatė jose jo didelę jai meilę ir gailestį, kad jį atskiria nuo jos. Jam nueinant nebeišlaikė.

– Nein!.. Dieve mano! Nein, nein!..

Teresė šaukė lyg beprotė ir veržėsi prie Kęstučio, bet kiti gyventojai ją sulaukė ir bandė raminti. Viena moteris jai kalbėjo:

– Taip jau Viešpats Dievas leido, Terese... Jeigu Jis taip nori... Geriau melskimės, nes jau nebėra mūsų brangių vyrų... Manąjį jie jau sudegino...

Teresė nustojo šaukti, tyliai verkė, žvelgdama kas dedasi. Antrasis būrys, kuriame aukštu ūgiu išsiskyrė ir Kęstutis, buvo nuvestas į kitą

klojimą ir visus jame uždarė. Vos užsklendus duris kartimi naciai padegė iš anksto prie lauko sienų sudėtus šieno ir šiaudų kūlius. Iš visų šalių klojimą stebėjo ratu sustoję, automatais ginkluoti nacių kariai. Jeigu kam ir pavyktų iš degančio klojimo prasikasti ar kitaip ištrūkti, tai tuoj būtų nušautas.

Tuo metu staiga iš apsuptojo gyventojų rato pro kareivius ėmė veržtis moterys, norėdamos ištrūkti, gal verčiau žūti nuo šūvių. Žinoma, visi išgirdo šūvius, ir jos viena po kitos krito žemėn. Greta jų krito ir keli vaikai. Sužeistosios vaitojo, bet neilgai, nes šūviai jas nuramino. Pagal švilpuką naciai ėmė rinkioti likusias moteris ir vedė

po kelias į gyvenamuosius namus ir trobas. Visos kaimo trobos buvo apdėliotos šiaudų kuokštais, žabais ir apšlakstyti benzinu. Užtvėrę duris ir langus, naciai padeginėjo pirkias. Liepsnoms pradėjus veržtis iš trobų, sklido širdį draskantieji klyksmai ir maldavimai. Retkarčiais pasigirdavo šūviai. Tai naciai pribaginėjo pro langus iššokti mėginančias moteris. Jų tarpe buvo nušauta ir Teresė.

Šitaip naciai naikino Pirciupio kaimo gyventojus, nepasigailėdami nei senukų, nei mažų kūdikių... Trečioji vyrų grupė uždaryta į tvartą, iš kurio galvijai buvo išvesti, ir naciai varėsi bandą prie sunkvežimio. Tik žmogie-

nos naciai nenorėjo valgyti. Jos kvapas troškino kaimą ir pačius budelius.

Visos trobos jau liepsnojo, kai miestelio viduryje pasiliko tik ginkluotų nacių būrelis. Bet ir jie greit pašalino, padegę paskutines tuščias trobas. Tik įsitikinę, kad nė vienas pasmerktųjų nebegali ištrūkti iš gaisraviečių, dvidešimtojo amžiaus žmogėdų budeliai susėdo į sunkvežimius ir nuriedėjo vieškelio Eišiškių link.

– o –

Sekančiame numeryje pradėsime "Dirvos" 33-io novelės konkurso antrą premiją laimėjusią Vlado Višniūno novelę "Mindaugas".

APIE ADOMĄ

Vladas Vilek

Tokie žodžiai siek tiek trinktelėjo į mano vyrišką prigimtį. Florijonienė tuojau pastebėjo mano rūkstelėjusį veidą.

– Nesiraukyk. Visi vyrai tokie. Pradedant Adomą.

Nors nebuvo labai pažengęs bibliniuose moksluose, bet gerai žinojau, kad Ieva sugundė Adomą. Tą faktą aš jai ir išdėščiau. O ji man sako:

– O kas rašė Bibliją? Vyrai. Parašė, kaip jiems patiko. Kad ir toks pasakymas: Abraomas pagimdė Izaoką. Na, kur čia teisybė? Abraomienė gimdė, bet ne Abraomas. Taigi, matai, kaip vyrai iškreipė.

Ir vėl sukirto. Mintyse pasigailėjau, kad mažai dėmesio kreipiau į Biblijos studijas.

– Obuolį juk Ieva nuskyne ir Adomui davė.

– Vyrų sugalvota. Galėjo būti visai kitaip. Tie istorikai visi melagiai, o ypatin- gai vyrai. Štai kaip galėjo būti. Pradėsiu nuo pradžios. Paleido Dievas Adomą su Ieva į rojų ir Ievai šnibstelėjo į ausį: "Tu prižiūrėk Adomą. Jis nepatikimiausias iš visų mano gyvulių". Bet kur čia viską apeisi. Adomas nusiskynė obuolį, pasidėjo ant akmens ir su kitu akmeniu

sutraiškė. Sunką supylė į ožio ragą ir padėjo, kad Ieva nematytų. Po kiek laiko sunka išrūgo ir pasidarė skystimas, kurį šiandien vadina vynu, o Lietuvoje tiesiai nami- ne. Taigi išgėrė Adomas tą ožio rago skystimą ir pasigėrė. Atsisėdo į Dievo kėdę ir visokius niekus kalba. Grįžo Dievas iš rytinio pasivaikščiojimo. Neturi, kur atsisėsti. Baisiai supyko. Būtų ėmęs už apykaklės, bet tuo laiku Adomas buvo nuogas. Tad spyrė, kur reikia spirti ir liepė tuojau pat kraustytis iš rojaus. Eina Adomas, nosį nukabinęs. Gal pagiriom pradėjo sirgti. Pagailo Ievai. Vis dėlto tikras vyras, nedi- vorsuotas. Tai ir ji paskui iš rojaus. Atsiminė, kad Dievas liepė prižiūrėti. Tai taip ir prižiūri. Per amžių amžius. Sunkus tai darbas, bet jeigu liepta, tai liepta. Tai štai kaip būtų parašyta, jeigu moterys Bibliją būtų rašiu- sios.

Čia grįžo Florijonas.

– Apie ką čia taip gražiai kalbatės?

– Apie Bibliją, – sakau.

– O! Mano Brangutė ži- no Bibliją nuo pradžios iki galo.

– Ir dar daugiau, – prita- riau.

★

Mano draugo Florijono nebuvo namie. Florijonienė pakvietė atsisėsti ir palaukti. Florijonas greit grįš namo. Susėdome mudu su Florijo- niene, pakalbėjome apie orą, apie kylančias kainas, pakri- tikavom prezidentus ir temos išsisėmė. Norėdamas užpildyti nuobodžią tuštumą, sakau:

– Ar galiu paklausti as- meninį klausimą?

– Drožk. Tu vistiek ži- nomas nachalas.

– Kaip čia įvyksta, kad kada mudu su Florijonu per- einame į intymius klausimus, jūs tuojau pat pasirodote?

– Moteriška intuicija. Vyrai, kaip vaikai. Juos rei- kia nuolat saugoti. Pirmiau- sia motinos saugo, o paskui žmonos.

JAV LB KRAŠTO V-bos PIRMININKĖS REGINOS NARUŠIENĖS DARBO METINĖ APYSKAITA

Metų bėgyje buvo sukviesti trys aktyvistai posėdžiai ir keturi telefoni- niai. Buvo surengtas apylin- kių suvažiavimas Washing- tone, kuriame buvo pristatyta preliminarinė LB Apylinkių vadovo laida. Buvo susitakta su PLB Valdyba aptarti san- tykius, problemas, veiklos plėtotę ir uždavinius.

Krašto valdybos pir- mininkė dalyvavo Floridos apygardos suvažiavime ir Vi- durio apygardos susirinkime ir Lietuvių dienoje. Taip pat ji aplankė ir susipažino su devyniomis apylinkėmis nuo New Yorko iki Los Angeles. Su paruoštais pareiškimais ir sveikinimais ji atstovavo krašto valdybai dešimtyje įvairių lietuvių išlaikymui ir bendrai lietuviškam gyve- nimui reikšmingų organiza- cijų funkcijų.

Lietuvoje pirminin- kė lankėsi du kartus, daly- vaudama posėdžiuose ir lan- kydama frakcijų atstovus, rūpindamasi LR Seimo ir JAV LB bendradarbiavimo komisijos steigimu. Šiam rei-

kalui ji skyrė didelę dalį sa- vo laiko, pildydama savo įpareigojimą realizuoti šios komisijos projektą. Tam rei- kėjo daug kantrumo, pasiti- kėjimo ir ištvermės.

Kartu su dr. Žygu, Algiu Rimu ir Asta Baniony- te buvo aplankytos bent de- šimt įvairių JAV valdžios įstaigų, diskutuojant einamas problemas ir kuriant palankią atmosferą ateities kontak- tams. Taip pat buvo oficialiai prisistatyta Lietuvos ambas- doje Ambasadoriui Eidintui ir jo štabui.

Valdyba pravedė še- šis seminarus ir apygardų pirmininkų posėdį.

NATO narystė (H.R.7) buvo vienas iš svarbiausių projektų. Jam daug pastangų skyrė Visuomeninių reikalų taryba, dr. Žygas, Asta Ba- nionytė, p. Urbonas ir kiti Bendruomenės aktyvistai.

New Yorko susikū- rusi naujoji ateivių apylinkė "Versmė" priėmė LB įstatus ir taisykles ir buvo pripa- zinta LB nare. Pasiūlyta KV patvirtinti naują narį, vice-

pirmininką naujų ateivių rei- kalams.

Dešimtosios šokių šventės, įvyksiančios 1996m. liepos 6d. Rosemonte, IL, ruošia jau išibėgėjusi, vado- vaujant tarybos narei Jūratei Budrienei.

Washingtono būsti- nė, aprūpinta visa reikiama techniška aparatūra, yra ofi- ciali Krašto valdybos būsti- nė. Ją aptarnauja Asta Banio- nytė su padėjėju.

Krašto valdyba pasi- rūpino, kad prof. V. Lands- bergis atstovautų Lietuvą prie "Victims of Commu- nism Memorial Foundation, Inc.", sutvarkė mecenatės Slabokienės paminklo įrašą, pasirūpino Clevelando lietu- vių sodybos reikalais ir pri- statė reikalą peržiūrėti ir su- stiprinti finansinę LB struk- tūrą.

Iš visur apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

JAV prezidentas gegužės 12 dalyvavo minėjime Babi Yar, kur naciai karo metu su- šaudė 100,000 Sovietų Sąjun- gos žydų ir kitų sovietų pi- liečių. Daug JAV laikraščių kritikavo prezidentą, rašyda- mi, kad jam geriau tiko pa- minėti II Pasaulinio karo per- galę Londone ar Paryžiuje.

BIRŽELIS

Birželio 7 d. prez. Clin- tonas vetavo pirmąsį savo kadencijoje Kongreso atsiųs- tą įstatymo projektą, kuris ketino sumažinti lėšas (16.4 bil. dol.) švietimui, gamtos nelaimių paliestų vietovių paramai. Kongresas nebandė panaikinti prezidento veto. Amerikoje iš pareigų pasi- traukė ilgametis darbininkų unijų federacijos prezidentas Lane Kirkland, 73 m. Kon- gresas abiejų rūmų konferen- cijoje birželio 29 d. patvirtino planą sumažinti federali- nės valdžios išlaidas, sutau- pant per 7 metus 894 bil. dol. Tuo pačiu plane numatyta sumažinti mokesčius korp- racijoms ir pavieniams asme- nims 245 bil. dol. Daug kas kritikavo respublikonų planą sumažinti išlaidas sveikatos programoms ir šalpai.

Birželio 2 d. serbų prieš- lėktuvinė artilerija numušė virš Bosnijos teritorijos JAV naikintuvą. Lakūnas kapito- nas Scott O'Grady po šešių dienų buvo rastas kalnuose ir išgelbėtas. Jis liko gyvas,

valgydamas žolių šaknis, va- balus, kaip skruzdės, ir ger- damas lietaus vandenį. Bir- želio 12 jis buvo pagerbtas prezidento, pakviestas į Bal- tuosius rūmus priešpiečių. Kolumbijoje policija suėmė birželio 9 d. narkotikų pirklių vadeivą Gilberto Rodriguez. Birželio 14 d. grupė gerai ginkluotų čečėnų okupavo Rusijoje Budyonovsk mies- te ligoninės pastatą, kur laikė apie 2,000 įkaitų. Rusų ka- reiviai bandė ligoninę atsi- imti, bet nepavyko. Rusijos premjeras pažadėjo su čečė- nais derėtis ir sustabdė karo veiksmus Čečėnijoje. Visoj Rusijoje ir pasaulyje pagarsė- jo šio žygio vadas Shamil Basajev. Rusijos prezidentas vėl pašalino iš pareigų tris ministrus. Birželio 15 Kana- doje įvyko septynių svarbiau- sių pramonės galybių vadų suvažiavimas. Dalyvavo Ha- lifaxo mieste: JAV, Britani- jos, Prancūzijos, Vokietijos, Kanados, Italijos, Japonijos vadai ir svečio teisėmis atvy- ko Rusijos prez. Jelcinas. Buvo kalbėta, kaip užbaigti Balkanų konfliktą. Birželio 26 Etiopijoje, kur vyko Afri- kos šalių vadų suvažiavimas, ginkluoti užpuolikai bandė nužudyti Egipto prezidentą Mubaraką. Žuvo keturi as- menys, tačiau prezidentas li- ko gyvas ir skubiai grįžo na- mo, atsisakydamas konferen- cijos.

KAS SURAŠYS OKUPACIJOS AUKAS?

Vytautas Bukauskas

1944 -1954 metais Lietuvoje daug tūkstančių ūkininkų savo sodybose slėpė bunkeriuose ir maitino partizanus, gydė sužeistus ir sergančius. Dabar dauguma žmonių net įsivaizduoti nega- li, koks tai buvo rizikingas žygdarbis, kai NKVD divi- zijos ir sribai kasdien siautė po kaimus, ieškodami rezis- tentų. Išdavikų dėka tokių bunkerų ir slėptuvių jiems pavykdavo rasti - kartais tuš- čius, kartais pavykdavo rasti ten partizanų. Įvykdavo susi- rėmimai, ir dėl nepalygina- mos jėgų persvaros okupan- tai dažnai švėsdavo "perga- lę". Po tokių operacijų sody- bų trobesius dažniausiai su- degindavo, šeimininkus ne- retai sušaudydavo, beveik visais atvejais šeimos narius kankino ir teisė, o neteistąją šeimos dalį trėmė į Sibirą.

Pokario rezistentų slėpimas ir globojimas buvo

pavojingesnis negu žydų globojimas vokiečių okupa- cijos metais, kurių niekas taip nemedžiojo kaip pokario partizanų. Nemažai žydų iš- silaikė net ir miestuose. Kiek Lietuvoje nukentėjo žmonių už žydų šelpimą? Neabejoti- nai buvo rizikinga, tačiau jo- kiu būdu negalima lyginti su tuo, kam ryžosi ūkininkai ir kiti žmonės, globodami lais- svės kovotojus.

Dabar Prezidentas "Žuvusiųjų gelbėjimo kry- žius" įteikia už žydų globoji- mą. Tiems žmonėms reiškia- ma pagarba, vyksta priėmi- mai Prezidentūroje ir Seime. Žydai tokiems žmonėms su- teikia pasaulio teisuolio var- dus, įteikia medalius. Gražu. Tik neteko girdėti, kad Prezidentas būtų įteikęs kokį nors apdovanojimą nors vie- nam nukentėjusiam ūkinin- kui už sodybos bunkeryje ar slėptuvėje globotus partiza-

(Nukelta į 9 psl.)

APIE LIETUVOS KREPŠININKUS JAV

Lapkričio 27 d. Portlande įvykusiose rungtynėse tarp vietinės komandos ir Chicago "Bulls" penketuko Arvydas Sabonis buvo pripažintas geriausiuoju to susitikimo žaidėju. Jis žaidė 30 minučių ir pelnė 23 taškus, tai jo asmeninis rekordas NBA lygoje. Gaila, kad šias rungtynes, kurių didelę dalį vyravo Portlando komanda, laimingu būdu laimėjo chigagiečiai. Kuomet iki žaidimo pabaigos buvo likusios nepilnos 8 sekundės, Saboniui besiruošiant mesti į krepšį, iš jo rankų kamuolį išplėšė chigagietis Michael Jordanas ir persivareš kamuolį per visą aikštelę, įdėjo kamuolį į portlandiečių krepšį, tokiu būdu laimėdamas rungtynes rezultatu 107 - 104.

Aš manau, jog tūkstantčiai lietuvių, kurie šias rungtynes stebėjo per televiziją, džiaugėsi geru Arvydo pasirodymu, nežiūrint, kad per paskutines sekundes jį ištiko tokia nesėkmė. Šias rungtynes transliavusios kabelinės televizijos pranešėjai rungtynių metu daugiausiai komentarų skyrė Saboniui, ne vieną kartą pažymėdami, kad jis yra Lietuvos tautinis herojus, žaidęs Sovietų Sąjungos ir Lietuvos rinktinėse, o taip pat paminėdami ir kitus jo pasižymėjimus bei nesėkmę su koja.

Reikia pažymėti, kad įmestų taškų vidurkiu per vienerias rungtynes Sabonis Portlando komandoje eina trečiuoju po Robinsono ir Stricklando. Sabonio vidurkis yra 12.5 taško. Taip pat Sabonis NBA lygoje turi gerą dvitaškių metimų rekordą. Iš maždaug 400 žaidėjų jis eina ketvirtuoju: iš 76 bandymų 46 pataikyti.

PASIŽYMĖJO IR MARČIULIONIS

Lapkričio 26d. Sakramento mieste rungtyniavo vietinio "Kings" klubo komanda su svečiais iš New Jersey. Pergalę pasiekė "karaliai" su Šarūnu Marčiulioniu priekyje, 99 - 92. Marčiulionis pelnė 25 taškus, daugiausiai iš abiejų komandų žaidėjų tarpo. Jis pataikė 7 metimus iš 14 (jų tarpe tris tritaškius iš šešių bandymų). Baudas jis metė šimtaprocentiniai - 8 iš 8. Šias rungtynes stebėjo buvęs Cicero gyventojas Vytautas Bikulčius, kuris iš San Francisco apylinkės mums pranešė telefonu, kaip publika smarkiai plojo mūsiškiui Marčiulioniui, ir kaip puikiai apie jį atsiliepė Kalifornijoje išeinanti spauda.

Norisi pridėti, kad NBA statistikoje, tritaškių pataikymu, Marčiulionis eina septintuoju: jis iš 34 bandymų yra pataikęs 17 kartų.

Ed. Šulaitis

KLAIPĖDOS SPORTININKŲ PASIEKIMAI

Klaipėdietė, daugkartinė Lietuvos čempionė ir Europos prizininė Laima Janutienė (svorio kategorija iki 70 kg.) užėmė antrąją vietą, o mažiau patyrimo turinti Dalia Medžiausytė (virš 80 kg.) buvo ketvirta Pasaulio rankų lenkimo čempionate Brazilijoje. Čia jos rungėsi kartu su 24 valstybių atstovėmis, Lietuvos vardas plačiai nuskambėjo tarp sporto šakos kultuvuotojų bei spaudoje. Jos buvo pakviestos į 1996 metų čempionatus: Europos pirmenybes, kurios bus gegužės mėnesį Italijoje ir pasaulio pirmenybes, rengiamas spalio mėnesį Amerikoje.

LIETUVAIČIŲ PERGALĖ STALO TENISE

Klaipėdos "Ping - Pong" klubo moterų komanda viešėjo Austrijoje, kur turėjo Europos taurės rungtynes su pajėgiausiu Austrijos Villach miesto moterų klubu, kurį šefuoja visame pasaulyje garsi "Opel" automobilių firma. Šias rungtynes, išties transliuotas Austrijos televizijos, laimėjo lietuvaitės 4 - 2. Klaipėdiečių komandą sudarė: jaunoji Algimantė Ra-

manauskaitė, Indra Udrienė, Eugenija Šyškina ir Bridžita Orlienė. Šiai išvykai vadovavo "Ping - Pong" klubo prezidentas Andrius Drevinskas, o išvyką finansiniai parėmė Klaipėdos firma "Vakarų dujos".

PARSIVEŽĖ DAUG MEDALIŲ

Šį kartą norisi ypač paminėti Klaipėdos sportininkus, kurie jau nuo seno garsėja pasaulyje. Žinomiausi iš jų yra dviratininkai, tarp kurių yra buvę net olimpiniai čempionų. Norisi prisiminti ir paminėti boksinių laimėjimus. Spalio 21 - 23 dienomis Danijoje įvyko tarptautinis bokso turnyras Danijos taurei laimėti. Dalyvavo 160 boksinių iš 6 valstybių. Lietuvos sportininkai, klaipėdiečiai ir šiauliečiai, iškovojo 4 aukso ir 5 sidabro medalius. Sportininkai yra dėkingi Šventosios miesto parapijos klebonui kun. Gričiui, kuris jiems išnuomavo autobusą į tolimąją Daniją.

Ed. Šulaitis

LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION, Inc.

(TAUTOS FONDAS)
351 Highland Boulevard
Brooklyn, New York 11207-1910
Tel. (719) 277-0682 Fax (718) 277-0682

Tautos Fondas remia nepriklausomos Lietuvos atsistatymą ir demokratizaciją.

Tą reikšmingą paramą Tautos Fondas pajėgia suteikti tik Jūsų, mieli tautiečiai, ir Tautos Fondą plaukiančių aukų dėka. Mes dėkojame už Jūsų dosnumą ir tikime, kad Tautos Fondas, Jūsų remiamas, ir ateityje bus pajėgus tokią pagalbą telkti.

Nuoširdžiai linkime savo nariams ir visiems lietuviams
linksmy Šv. Kalėdų ir laimingų 1996-ųjų Naujųjų Metų.

TAUTOS FONDAS

LIETUVIŲ SODYBA

Nuoširdžiai sveikina: Lietuvių sodybos pirmininką Vytenį Čiurlionį ir direktorius; dr. Danguolę Tamulionytę, Violetą Žilionytę-Leger, Marytę Gruzdytę, Povilą Chalko ir Vytautą Apanavičių. Linkime jums ir toliau išmintingai ir rūpestingai vadovauti. Šia proga dėkojame ilgamečiams šios sodybos direktoriams už jūsų pasišventimą ir atliktus darbus inž. Broniui Snarskiui, dr. Antanui Butkui, Alexandrai Sagienei, Irenai Kuprevičienei ir Nijolei Maželienei. Visi jūs esate tikrieji Lietuvių sodybos rūpintojėliai. Linkime jums gimusio Jėzaus ypatingos palaimos visame jūsų gyvenime ir ištvermės jūsų geruose darbuose per visus Naujuosius Metus.

Lietuvių sodybos gyventojai ir administracija

Šiaurės Amerikos Lietuvių Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjunga

NAUJOJI ŠALFASS-gos CENTRO VALDYBA PRISISTATO

pirmininkas varžybiniam reikalams. Arūnas Čygas – sekretorius, Algirdas Bielskus – generalinis sekretorius (gyvena Clevelande, Ohio), Jonas Gustainis – išdininkas, Marijus Gudinskas ir Sigitas Krašauskas – nariai.

*Oficialus ŠALFASS-gos centro valdybos adresas yra: ŠALFASS-gos centro valdyba, arba Lithuanian Athletic Union of N. America c/o Audrius Šileika, 150 Colbeck St., Toronto, Ont. M6S 1V7, Canada Tel. (416) 767-6520. Faksas: 416-760-9843.

*Informacinių administracinių bei varžybinių aplinkraščių, įvairių nuostatų ir narių registracijos reikalais prašome kreiptis į gen. sekretorių Algirdą Bielskų, 3000 Hadden Rd., Euclid, OH 44117-2122, USA. Tel. (216)-486-0889. Faksas: (216)-943-4485.

*Sporto apygardos, paskirų sporto šakų bei kitokių pagalbinių komitetų yra perorganizavimo stadijoje ir bus paskelbti vėliau. Iki tai bus padaryta, visi ligšioliniai pareigūnai prašomi tęsti savo pareigas.

*ŠALFASS-gos revizijos komisija ir Garbės Teismas

ŠALFASS-gos revizijos komisija buvo išrinkta tame pačiame suvažiavime ir susideda iš Chicago sporto darbuotojų: Algimantas Tamošiūnas, Aleksas Lauraitis ir Rimantas Dirvonis.

ŠALFASS-gos Garbės Teismas buvo išrinktas iš Detroito sporto darbuotojų: Ipolitas Janušis, Vitas Rugienius ir Narimantas Udrys.

*1996 m. ŠALFASS-gos varžybinis kalendorius

1996 m. ŠALFASS-gos varžybinio kalendoriaus planavimas eina prie pabaigos ir greitai bus paskelbtas. Iš stambesnių varžybų paminėtina, kad 46-sios Metinės Žaidynės planuojamos 1996 m. gegužės 17-19 d.d. Chicagoje. Data dar galutinai nepatvirtinta. Programa apimtų krepšinį, tinklinį, ledo ritulį, šachmatų ir, galbūt, lauko ir stalo tenisą.

Vis augančio jaunųjų krepšinio 1996 m. žaidynės numatomos 1996 m. balandžio 27-28 d.d. Toronte, tačiau data dar nepatvirtinta.

ŠALFASS-gos centro valdyba

Aštuoniasdešimto jubiliejaus ir Kalėdų švenčių proga sveikiname "DIRVA", jos štabą ir bendradarbius, linkėdami tolimosnio klestėjimo, sėkmės ir ištvermės Naujuose 1996-tuose Metuose.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos
Los Angeles skyrius

CLEVELANDE ir apylinkėse

Sekmadienį, gruodžio 31 d.,

LIETUVIŲ NAMAI rengia NAUJŲJŲ METŲ sutikimąUžkandžiai ir gėrimai 8 val., vakarienė 9 val.
Sampanas ir baras nemokamaiGroja **JOHNNY SINGER** orkestrasBilietus (stalus) galima užsisakyti Lietuvių klube
skambinant tel. 531-2131 arba
pas Algi Penkauską tel. 944-4556

Įėjimo kaina \$35.00 asmeniui

OHIO ĮVYKIAI* Sausio 12-14 ir 18-21 d.
"Vasaros nakties sapnas".
Ahtabula Arts Center, 2928
W. 13th Str., Ashtabula, OH.
tel. 216/964-3396.• Sausio 13-14 d. šunų
traukiamų rogučių lenktynės,
Punderson State Park, New-
bury, Oh. Tel. 216/231-4600
(Cleveland Museum of Natural History).• Iki sausio 24 d. "Isamu
Noguchi: Ankstyvoji abstrak-
cija" ir "Kintantieji dydžiai:
Skulptorių darbai popieriuje".
Clevelando dailės muziejuje,
11150 East Blvd. Tel. 421-7340.**ŽIEMA ZOOLOGIJOS SODE**Taip, Clevelando Metro-
parkų zoologijos sodas vei-
kia ir žiemą. Sibiro tigras, bal-
tosios meškos ir daugelis ki-
tų gyvulių džiaugiasi šaltu
oru. Zoologijos sodo pasta-
tai yra šildomi ir malonūs per
visą žiemą. Lankymo valan-
dos nuo 9 val. ryto iki 5 val.
p.p. (uždarytas Naujųjų metų
dieną). Nemokami tramvajai
veikia ir žiemą, išskyrus blo-
go oro dienomis. Ger J.TAUPA bus uždaryta
gruodžio mėn. 24 d., 25 d.,
31 d., ir sausio mėn. 1 d. 1996*Štai, kurie padeda išlaikyti
lietuvišką laikraštį***Atnaujindami
prenumeratą ir kitomis
progomis Dirvai aukojo:**

Vagelis A., Worcester	10.00
Rasys J.A., Cambridge	80.00
Adomonis A., Osterville	20.00
Zdanys J., Centerville	20.00
Vėblaitis J., Union	20.00
Kiznis J., Brooklyn	20.00
Vasikauskas V., Seminole	10.00
Vencus J., Coventry	10.00
Miškinis K., Rochester	5.00
Yankus A., Rochester	20.00
Palski B., Sun City Center	2.00
Miller G., Chipley	5.00
Mišūnas J., Pompano B.	20.00
Stimburienė V., Willowick	10.00
Grincius U., Cleveland	5.00
Janulis E., Cleveland	15.00
Minkūnas R., Seven H.	10.00
Klimaitis F., Cleveland	20.00
Gilvydis J., Franklin	20.00
Radzickas L., Canton	10.00
Numgaudas V., Harbert	20.00
Varanka T., Claredon H.	10.00
Vaičiūnienė L., Chicago	10.00
Kikutis K., Collinsville	10.00
Kasiuba P., Las Cruces	10.00
Dovydaitis E., Los Angeles	15.00
Jakonis V., Canada	10.00
Baltušis R., Cleveland	10.00
Džugauskas V., Fort Worth	20.00
Heppner G., Mansfield	10.00
Prekerienė S., St. Jose	20.00
Aklaitis V., Cleveland	10.00

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame****RENGINIAI**

1995 M.

• GRUODŽIO 31 d. Naujųjų Metų
Sutikimas Lietuvių namų salėje.

1996 M.

• VASARIO 24 d., ŠALFO
"Kėgliavimo turnyras", Seaway
lanes, Wickliffe. Registracija 2:30
v.v., turnyras 3:00 v.v.• BALANDŽIO 14 d. Madų
paroda "Pavasariai sugrįžta". Rengia
vyr. skaučių Židinys.• BALANDŽIO 21 d. Skautininkių
draugovės kultūrinė popietė – Aurelijos
Balašaitienės knygų pristatymas.**Atlanta Import-Export Inc.**2719 West 71 Street. Chicago. IL 60629
Tel. (312) 434-2121 (800) 775-SEND**Mūsų Atstovas Clevelande:**Dainius Zalensas
LITMA I.E.639 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119

Telefonas: (216) 481-0011

Greitas Siuntinių Pristatymas

I LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ

RUSIJĄ, UKRAINĄ, BALTARUSIJĄ

Pasiteiraukit dėl Amerikietiško maisto komplektų

*Kalėdos jau nebetoli, o Lietuva ne taip arti.
Ten jūsų giminės, draugai, gal artimieji, gal vaikai
Tai kad nebūtų per vėlu, pradiuoginkite juos laiku!*

Litma Import-Export administracija

EUROPA TRAVEL 692-1700**LOWEST AIR FARES**
available worldwide**EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE**

passports • visas • prepaid tickets

**SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS****"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"****Vilniaus Senamiestyje...**Po Jūsų ilgos kelionės Didžiąja gatve ir po sielos atgaivinimo
prie Aušros Vartų užsukite į ROJAUS ARKĄ-restoraną esantį
tarp Aušros Vartų ir Vilniaus gynybinės sienos.**ROJAUS ARKA**

M. Daukšos g. 3, VILNIUS, tel. 220625

ATIDARYTA nuo 11 iki 23 val.Lietuviški įprastiniai ir firminiai valgiai bei gėrimai. Karštų
valgių kainos nuo 4 iki 16 litų.**MATAS & ASSOCIATES**

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-25302412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530**ADV. VYTAS MATAS** teisinis patarėjas**TRANSPAK**Siuntiniai į Lietuvą pristatomi į namus.
Skubiems siuntiniams – AIR CARGO.
Komercinės siuntos pagal susitarimą.MAISTO SIUNTINIAI nuo \$29⁰⁰ iki \$98⁰⁰

Aukštos kokybės maisto produktai

Pageidaujant prisiūsime smulkią informaciją

Rūta Degutienė (216) 943-4662

28262 Chardon Road Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK 2638 West 69th St. Chicago, IL 60629
(312) 436-7772 Dirbame nuo 1987 m.**LINAS VYŠNIONIS**

Advokatas Tel: (216) 383-0225

24400 Highland Road, Suite 9 • Richmond Hts. OH 44143

TAUPA
Lithuanian Credit Union
Lietuvių Kredito Kooperatyvas767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 **481-6677****DARBO VALANDOS:** antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį *parapijoje* --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekvieną taupomojį sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

Sveikina visus Clevelando ir apylinkių lietuvius

**KALĖDŲ ŠVENČIŲ
IR NAUJŲJŲ METŲ***proga, linkėdami tyro kalėdinio džiaugsmo
ir laimės ateinančiais metais*William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs SchmidtTelefonas:
531-7770936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Ir su mūsų, clevelandiečių, pagalba Vilniaus Jėzuitų gimnazijos pastatai metų bėgyje pakilo iš griuvėsių į mokyklos rūmus. Plakatinų "anksčiau" ir "dabar" nuotraukų parodėle džiaugiasi clevelandiečiai. Nuotr. V. Bacevičiaus

Lietuvos vyčių 82-ajame metiniame seime už nuopelnus LV organizacijai ir Lietuvai garbės nario medaliu apdovanoti Faustas Strolia (prie mikrofono) ir Pranas Petrauskas. R. Juškaitės nuotr.

Pulk. lt. Edmundas Čapas ir "Ateities" klubo pirm. Romas V. Bacevičiaus nuotr.

Š.m. gruodžio 12 d. pulk. lt. Edmundas Čapas "Ateities" klubo vakaronėje rodė skaidres ir kalbėjo apie savo 13 mėn. trukusį darbą Lietuvoje. Jis ten dalyvavo "Milito-Mil" (Military to Military Information Exchange Program) programoje. Dirbdamas ryšių karininku, padėjo koordinuoti JAV karinių ekspertų susitikimus su visomis Lietuvos krašto apsaugos tarnybomis.

Paskaitoje dalyvavo clevelandiečiams pažįstamas Ohio National Guard pulk. Al. Garlauskas. V. Bacevičiaus nuotr.

Dalis LV garbės narių. Iš kairės: Elinor Služienė, Faustas Strolia, Pranciška Petkuvienė, Pranas Petrauskas ir Longinas Svelnis. R. Juškaitės nuotr.

Kariuomenės šventės minėjime šauliai, iš kairės: Juozas Kinčius, Alfonsas Rimba, Vacys Slušnys, LŠSI vadas Mykolas Abarius, Klemencas Urbšaitis ir Bronius Valiukėnas. R. Juškaitės nuotr.

A.A.

PRANAS SIDZIKAUŠKAS

Pranešame, kad gruodžio 18 d., sulaukęs 94 metų amžiaus, Glendale, Kalifornijoje, mirė diplomatas bei diplomuotas teisininkas Pranas Sidzikauskas.

Velionis gimė 1901 m. lapkričio 21 d. Baigęs karinę tarnybą 1924 metais įstojo tarnauti Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijoje diplomatinio kurjeriu. 1931 metais tampa kanceliarijos viršininku, o nuo 1933 metų spalio 15 dienos išvyksta sekretoriauti į Lietuvos

Respublikos pasiuntinybę Prahoje, Čekoslovakijoje. Nuo 1938 metų kovo 15 dienos iki sovietinės okupacijos Prahos pasiuntinybėje eina pirmojo sekretoriaus pareigas.

Rožinis už mirusį bus kalbamas trečiadienį, Los Angeles Šv. Kazimiero (lietuvių) katalikų bažnyčioje. Laidojamas ketvirtadienį, gruodžio 21 d. Forest Lawn, Glendale kapinėse prie nesenai palaidotos žmonos Elenos.

Giliame nuliūdime liko velionės dukra Aldona su šeima.

Poniai BRONEI PUŽAUSKIENEI, jos

SESUTEI

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškia ir kartu liudi

Juozas ir Birutė Ališauskai

NIJOLĖS BOGUTAITĖS -DĖDINIENĖS KNYGOS PRISTATYMAS

Gruodžio 17 d. Lietuvos Respublikos ambasadoje Washingtone buvo surengtas Nijolės Bogutaitės-Dėdinienės knygos "Šaltinėlis" pristatymas vietos lietuviams. Knygą sudaro 95 etiudai fortepijonui lietuviškų dainų motyvais.

Knygos autorė aptarė ir pademonstravo lietuviškų dainų ir jų motyvų pritaikymą pianino technikos įgūdžiams bei muzikalumui ugdyti. Etiudai tinka tiek mažiems, tiek dideliems pianistams.

Renginiui vadovavo Birutė Eidintienė.

Spaudos skyrius

!!! PASKUTINĖ PROGA !!! DOVANA KALĖDOMS IR VISIEMS METAMS

(po Naujų Metų bus 30 dol)

Tik 15 dolerių

(pusė kainos)

atpiginta prenumerata naujiems skaitytojams

Čeką 15 dol. siųsti:

DIRVA,

P.O BOX 19191

Cleveland, OH 44119-0191

Vardas, pavardė.....

Adresas.....

Pusė kainos iki Naujųjų Metų

!!! PASKUTINĖ PROGA